

TARBIYA 9

BAXT VA MUVAFFAQIYAT SIRLARI

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
9-sinf o'quvchilari uchun darslik

*O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi
tomonidan tavsiya etilgan*

Toshkent
«O'zbekiston»
2020

UO'K 17(075.3)
KBK 87.7ya72
T 23

Sh. Sattorov, D. Ro'ziyeva, Z. Islomov, N. Ismatova, S. Akkulova, S. Shermuxamedova,
Z. Zamonov, O. Maxmudov, D. Rahimjonov, N. Xolmuxamedova,
S. Madaliyeva, L. Mo'minova, S. Zokirova

Mas'ul muharrirlar:

Z. Islomov – filologiya fanlari doktori, professor
D. Kenjayev – tarix fanlari nomzodi

Taqrizchilar:

U. Uvatov – tarix fanlar doktori, professor
F. Vahabova – Toshkent shahridagi «Lider» xususiy maktabi direktori
R. Jabborov – Adliya vazirligi Huquqiy targ'ibot boshqarmasi katta maslahatchisi
I. Kamolov – Toshkent shahridagi Prezident maktabi o'qituvchisi
H. Jabborov – Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi bo'lim boshlig'i

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mita,
Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining
tegishli xulosalari asosida nashrga tayyorlangan

SHARTLI BELGILAR

Respublika maqsadli kitob jamg'armasi mablag'lari hisobidan chop etildi.

MUNDARIJA

I BOB YASHASHDAN MAQSAD – MUNOSIB HAYOT

1-mavzu: Ulug'imsan, Vatanim!	6
2-mavzu: Yashamoq – o'zidan yaxshi nom qoldirmoq	10
3-4-mavzu: Yuksalish – o'zingni anglashdan boshlanadi	13
5-mavzu: Faol o'quvchidan faol fuqarolikkacha	19
6-7-mavzu: Kelajakka sarmoya – vaqtni mazmunli o'tkazish	23
8-mavzu: Baxt – oilada	29
9-mavzu: Baxtiyorlik – umrning bosh maqsadi	34

II BOB ILM-MA'RIFAT. INNOVATSIYA

10-mavzu: Buyuklarni aziz qilgan – bilim	40
11-12-mavzu: Tafakkur – kelajakka yetaklovchi vosita	45
13-mavzu: Bilimga asoslangan jamiyatda muvaffaqiyat qozonish	50
14-mavzu: Innovatsiya va ilg'or fikrlash – taraqqiyot g'ildiragi	54
15-16-mavzu: Tanqidiy fikrlash	58
17-18-mavzu: Liderlikka xos xususiyatlar	64

III BOB ORZU, MAQSAD VA MUVAFFAQIYAT

19-mavzu: Bizning kuchli va kuchsiz tomonlarimiz	72
20-mavzu: Maqsadga qanday erishiladi?	76
21-mavzu: Muvaffaqiyat – qimmatli tajriba mevasi	82
22-23-mavzu: O'ziga ishonch – mo'jizakor kuch	87
24-mavzu: Muloqot va ijtimoiy ko'nikmalar	94
25-mavzu: Kelajak kasblari	97

IV BOB TADBIRKORLIK, G'OYA VA BOYLIKDAN FOYDALANISH MEZONLARI

26-mavzu: Tadbirkorlik mezonlari	102
27-28-mavzu: Biznesni boshlash uchun zamonaviy g'oyalar	107
29-mavzu: Frilanserlik – qo'shimcha daromad manbai	113
30-31-mavzu: Insonni boy va qashshoq qiluvchi omillar	117
32-mavzu: Boylikdan foydalanish mezonlari	123

ENG KATTA BOYLIK – BU AQL-ZAKOVAT VA ILM,
ENG KATTA MEROS – BU YAXSHI TARBIYA,
ENG KATTA QASHSHOQLIK – BU BILIMSIZLIKDIR!

Sh. MIRZIYOYEV

QADRLI YOSHLAR!

Hayotingizda muhim davr boshlanmoqda. Sizning yoshingizda inson kelajagini yorqinroq ko'rishga intiladi. Aynan shu yoshda siz yillar davomida tinchlik bermay kelayotgan orzular asosida rejalar tuza boshlaysiz. Bularning barchasi baxtiyor, munosib va mustaqil hayotga intilishdan darakdir.

Unutmang, mustaqil hayotda eng ishonchli panoh ta'lim va tarbiyadir. Siz kimsiz, qayerdasiz, bulardan qat'i nazar, siz – o'z kelajagingiz egasisiz. Zamonayiv ta'lim va go'zal tarbiya sizga o'zingiz va ota-onangiz xohlagan inson bo'lishga, chiroyli va baxtli yashashga yordam beradi.

Bu yo'lda qat'iyat sizga yordam beradi. Zero, maqsad ortidan borish metin irodani shakllantirib, astoydil mehnat qilish va izlanishni rag'batlantiradi.

Bugun barchamiz yangi texnologik davrda yashamoqdamiz. Ilg'or g'oyalarni ilgari suradigan, tashabbuskor va ijodkor mutaxassislar har bir zamonning eng oldi, muvaffaqiyatli insonlari bo'lishgan. Shunday ekan, siz salohiyatingizni rivojlantiradigan ishlarga, hamisha olg'a boruvchi insonlarga intiling.

Unutmang, sizdagi navqiron yoshlik hayotingizning oltin davridir. Bu imkoniyatni munosib tarbiya va chuqur bilim olishga, Ona Vatanga xizmat qilishga, ezgu va xayrli ishlarga sarf qiling.

Mualliflar jamoasi

I B O B

YASHASHDAN MAQSAD - MUNOSIB HAYOT

- Vatandan tashqarida baxt yo'q
- Vatan - shirin jon, usiz yashab bo'lmas
- Eng go'zal hayot - yaxshilik uchun yashalgan hayot
- Oila tarbiyaga tayansa, mamlakat ravnaq topadi
- Baxtiyorlik - bilim, mehnat va harakat natijasi
- O'z-o'zini anglash - baxt va muvaffaqiyatning asosi
- Faol fuqarolik - mahalla obodligi, farovon turmush kafolati
- Munosib umr vaqtini maqsadli sarflashdan boshlanadi

1-MAVZU: ULUG'IMSAN, VATANIM!

Tafakkur qilib ko'ring, borliqdagi har jonzot o'zi ma'qul ko'rgan go'shda yashaydi. Insondan tortib tog'-u sahrodagi jonivorlar, osmondagi qushlar, ummondagi baliqlarning ham o'z oshyonlari bor. Ular baxtiyorlik va xotirjamlikni his qilish uchun ham makon tutadilar.

Vatan – inson uchun eng qadrlı va eng suyuqli dargohdir. Vatanni obod qilish – har bir kishining burchi. Farzandlariga obod va ozod Vatan qoldirish – har bir insonning oliy maqsadi. Barcha dinlarda Vatanga xiyonat qoralanadi, iymonsizlik belgisi va og'ir jinoyat sanaladi.

* * *

2019-yil 31-avgust. Seul shahri markazidagi Dondemun mavzesidagi «O'zbek ko'cha»sidaman. O'qishdan vaqt orttirib, yurt xumorida shu ko'chada kezaman.

Bu yerda hamma jonsarak – taraqqiyot ortidan chopayotgan koreyaliklar kabi, musofirlar uchun ham har soniya g'animat. O'zbek tilida so'zlashgancha shosha-pisha ketayotgan yo'lovchilar ham yurakka yaqin. Ich-ichimdan ovoz keladi – Vatan! Vatan, seni juda sog'indim!

Go'yoki ko'chaning tez tugab qolishidan qo'rqib, asta qadam tashlayman. Yon-atrofdagi o'zbekona choyxonalarda tabassum bilan bir-biriga choy uzatayotgan insonlar davrasiga qo'shilgim keladi. Ularga qarab jilmayar ekanman, labim beixtiyor pichirlaydi: «Assalomu alaykum!»

Milliy uslubda qad rostlagan binoda osig'liq Vatan bayrog'ini ko'rishim bilan to'liqinlanib ketdim. Tanish ohang qulog'imga chalindi:

O'zing mening ulug'lardan
Ulug'imsan, Vatanim...

«Keling, bir piyola choy ichib keting!» deya samimiy manzirat qilayotgan zardo'z nimchali ofitsiantga nam ingan ko'zlarimni tikkancha, «Bayram muborak bo'lsin! Bayram muborak, vatandosh!» deyman xursandchilik bilan.

Koreyadagi o'zbek talabasining kundaligidan

Amaliy mashg'ulot

1. Yuqoridagi matnga sarlavha tanlang.
2. Oilangizdan uzoqda nimalarni his qilasz?
3. Mahalla-qishlog'ingiz yoki shahringizdan uzoqda bo'lsangiz-chi?
4. Olisdagi insonlar qanday sabablar tufayli yana Vatanga qaytadilar?
5. Vatanimiz tarixida yurtni himoya qilib, dushmanga qarshi kurashgan kimlarni bilasz?

Bilasizmi?

«Vatan» atamasi arabcha so'z bo'lib, «tug'ilgan makon», «ona yurt» ma'nosini anglatadi. Vatan – bu insonning tug'ilib o'sgan yeri, uning go'daklik chog'idanoq mehr qo'ygan maskanidir.

Jamoaviy mashg'ulot

*Tasavvur qiling, rassom quyidagi hikmatlardan biriga surat ishla-
moqchi. Unga bu fikrlarni suratda ifodalash uchun g'oya bering.*

Ona Vatanga bo'lgan muhabbat tufayli eng go'zal narsalar bunyod bo'ladi.

Vatandan tashqarida baxt yo'q, har kim jonajon yerida ildiz otsin.

Soyasida o'tirmasligini, mevasini yemasligini bilsa ham, daraxt ekan inson, hech bo'lmasa, hayotning mazmunini tushuna boshlabdi.

Ma'naviyat xazinasidan

Inson Vatanini sevgani bois ham dunyo obod bo'lgan.

Ali ibn Abu Tolib

Mulohaza uchun

ULUG'LARNI, SHOHLARNI YIG'LATGAN – VATAN SOG'INCHI

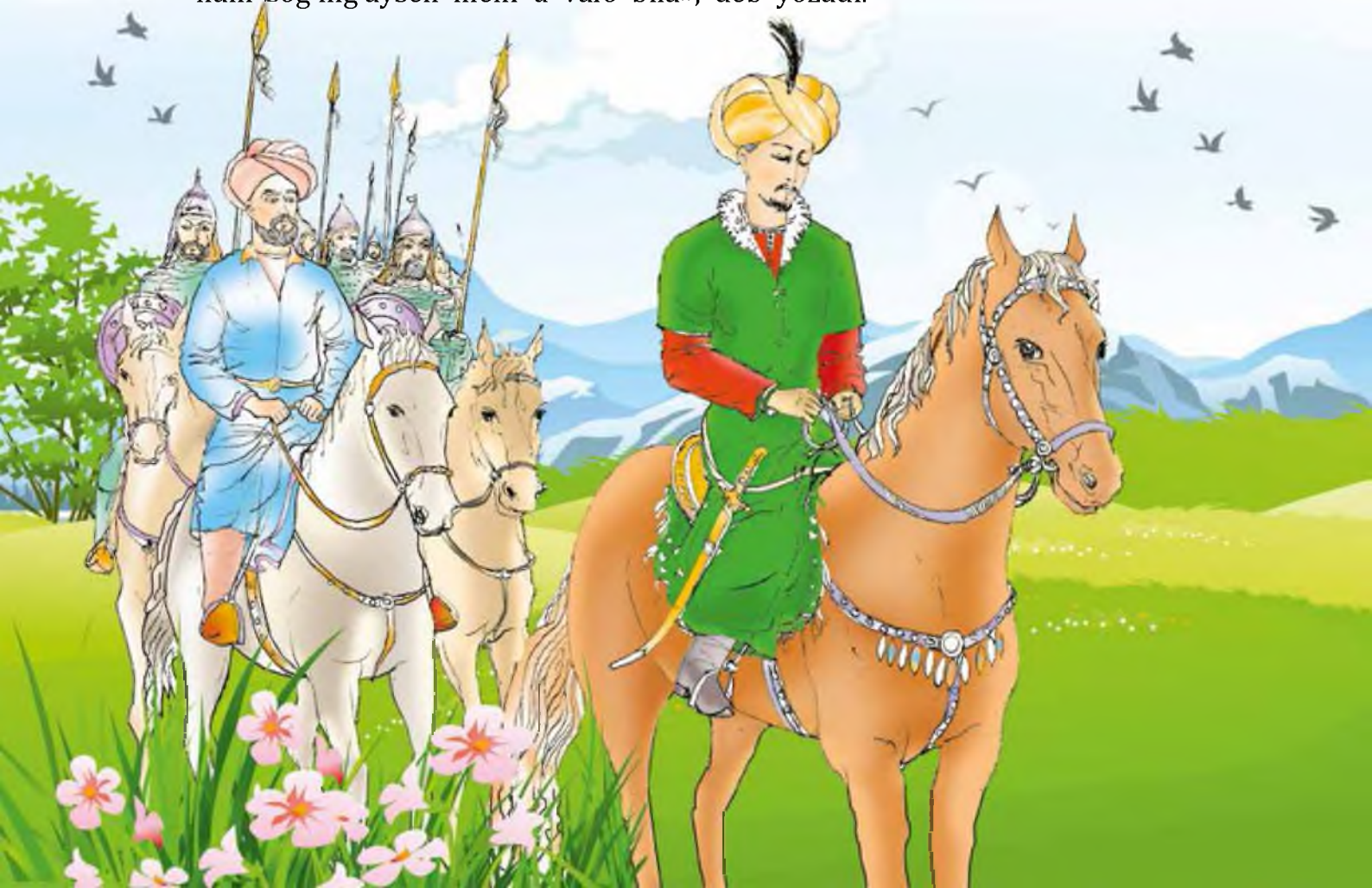
Imom Termiziy rivoyat qilishicha, Payg'ambar Muhammad (s.a.v.) Makka-ni tark etishga majbur bo'lganlarida, shahar chegarasida orqalariga qarab shunday degan ekanlar: «Qandayam yaxshi shaharsan, qandayam menga suyuqliktan! Agar meni sendan chiqarib yuborishmaganida, sendan boshqada yashamasdim».

(Sunnani Termiziy)

- «O'zbekistonni yaxshi ko'raman».
- «Qanchalik yaxshi ko'rasan?»
- «Ko'p, juda ko'p».
- «Vatanni yaxshi ko'rish nimaligini bilasanmi?»
- «Ya'ni?...»

Vatanga muhabbatni qanday namoyon qilasiz? Misol uchun, ona farzandini jonidan aziz ko'rgani uchun unga mehr beradi, bag'riga bosadi, avaylaydi. Bizning qaysi xatti-harakatlarimiz Vatanimizga bo'lgan muhabbatimizni ifodalaydi?

Buyuk shoir va hukmdor Zahiriddin Muhammad Bobur Vatandan ketishga majbur bo'lgan. U Hindistonda yirik saltanat bunyod qilgan bo'lsa ham, bir umr bobokalonlaridan meros Vatanni qo'rsab o'tgan. U Vatanga murojaat qilib, «Behad vafo-u mehr sanga ko'rsatib edim, Sen ham sog'ing'aysen mehr-u vafo bila», deb yozadi.

Jamoaviy mashg'ulot

1. Vatandan boshqa yerda yashashni tasavvur qilishga yo'l qo'ymaydigan uchta sababni ayting.
2. Musofirlikda shohona saroylarda yashasa ham, Zahiriddin Muhammad Boburni bir umr Vatan sog'inchida yashashga majbur qilgan 3 ta sababni ayting.
3. Jamoangiz bilan Vatanga muhabbatni ifodalaydigan ishlar ro'yxatini tuzing?

Ma'naviyat xazinasidan

Avlodlarga qoldirish mumkin bo'lgan eng munosib meros – Vatan erkinligi, zaminni sevish tuyg'usi hamda go'zal tarbiyadir.

Sharq hikmati

Mulohaza uchun

O'zbekiston xalq shoiri Muhammad Yusuf 1998-yili tibbiyot instituti talabalari bilan uchrashuvda talaba qizning «Vatan siz uchun nima, Vatanni siz qanday tushunasiz?» degan savoliga quyidagicha javob bergan:

«Singiljon, – dedi shoir hayajon bilan, – mana siz, o'qishni tugallab shifokor bo'lasiz. Bemorlarni davolaysiz. Ayting-chi, jonsiz tanani davolash mumkinmi? Yo'q. Vatan men uchun – jon. Jonsiz yashab bo'lmaganidek, Vatansiz ham yashab bo'lmaydi. «Jon shirin» deyishadi. Vatan – jondan ham shirin.

Hayotimni, olayotgan har nafasimni, bosayotgan har qadamimni, aytayotgan har so'zimni shu shirin jonsiz tasavvur qila olmayman. Men Vatanni shundoq tushunaman...»

1. Muhammad Yusuf nima sababdan Vatanni jonga o'xshatgan?
2. Siz Vatanni nimaga qiyoslagan bo'lar edingiz? Fikringizni izohlang.

Mustaqil faoliyat

Muhammad Yusufning Vatan haqidagi «Iqror» she'rini o'qing.

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

9-sinf tarbiya darsligini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: **HUMO 9860230104973329**

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Darsliklarning elektron varianti**
- 9. Maktab ish hujjatlari**
- 10. Direktor ish hujjatlari**
- 11. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 12. O'IBDO' ish hujjatlari**
- 13. Psixolog hujjatlari**
- 14. Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 15. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 16. Besh tashabbus hujjatlari**
- 17. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**